

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év április hó 2. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csődbüntett és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a **III. r.** terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Városi Bíróság 59.B.2555/2004/55. számú ítéletét és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Bf.354/2007/18. számú ítéletét a III. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Debreceni Városi Bíróság a 2007. május hó 2. napján kihirdetett 59.B.2555/2004/55. számú ítéletével a III. r. terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett csődbüntettben és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében. Ezért őt - halmazati büntetésül - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett 10 hónap börtönre, mellékbüntetésül 150.000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

A megállapított tényállás szerint az 1962-ben született jogász végzettségű III. r. terhelt a terhére rótt cselekmények időszakában ügyvédként dolgozott, büntetlen előéletű.

Az I. r. terhelt, valamint a II. r. terheltek házastársak voltak. A IV. r., illetőleg az V. r. terheltek egymást ismerték, együtt dolgoztak több helyen, közös albérletben laktak.

A III. r. terhelt, illetőleg a VI. r. terhelt ügyvédként tevékenykedett, egymástól függetlenül.

Az I. r. terhelt, mint a cég képviselője 2000. október 27. napjától 2001. február 8. napjáig 1.630.099 Ft értékben vásárolt árut a T. Kft.-től, mely áruk ellenértékét nem egyenlítette ki.

Mindeközben a cég 2000. november 1. napján a G. Kft. felszámolását kezdeményezte 4.896.363 Ft, valamint 264.500 Ft átvett, de meg nem térített áru vonatkozásában, és ugyanezen a napon felszámolást kezdeményezett a Sz. Kft. ellen is 4.965.035 Ft összeg erejéig.

Az I. r. terhelt által alapított egyéni cég 2001. január 26. napján történő bejegyzéssel átalakult S. Kft.-vé. A társaság székhelye a K. utca 15. szám alá került, a cég ügyvezetője és cégjegyzésre jogosult tagja egy személyben az I. r. terhelt lett. 2001. március 1. napjától kezdődően ügyvezetője lett a cégnek a II. r. terhelt is.

A cég az átalakulását követő időpontban is vásárolt a T. Kft. hitelezőtől árut 2001. február 5., 7. és 8. napjain is annak ellenére, hogy az egyéni cég ekkor már nem működött és a hiteles cégnyilvántartásból törlésre került, ezt azonban nem jelezte a T. Kft. hitelező felé. Az átalakulás folytán létrejött gazdasági társaság tovább folytatta áruvásárlási tevékenységét a T. Kft.-től és 2001. június 11. napjától augusztus 17. napjáig 676.731 Ft értékű árut vásárolt úgy, hogy az ellenértéket nem fizette meg.

A T. Kft. 2001. november 7. napján 676.731 Ft, míg 2002. március 19. napján 2.306.830 Ft összegű tartozásának megfizetésére szólította fel S. Kft-t, mely azonban az I. és a II. r. terheltek részéről nem történt meg. Mindkét felszólításban tájékoztatta az érintett Kft. az S. Kft-t, hogy amennyiben 60 napon túli tartozását 8 napon belül nem fizeti meg a felhívás kézbesítésétől számított 8 napon belül, úgy a társaság a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságon felszámolási eljárást fog kezdeményezni.

Ezt követően az I. és II. r. terheltek tekintettel arra, hogy az adósságaikat rendezni hitelezőik felé nem tudták, megállapodtak abban, hogy a céget értékesíteni próbálják. Az I. r. terhelt a Hajdú-Bihari Apró hirdetési újságban olvasott hirdetéseket, amelyek szerint adóssággal terhelt céget átvesznek, illetve a szükséges jogi munkát is elvégzik. I. r. terhelt felvette a kapcsolatot a K. M.-ként bemutatkozó, azonban a valóságban a VI. r. terhelttel, aki elmondta, hogy van egy ügyvédi iroda, amely a cégeladásokat teljesen legálisan végzi, közjegyzői papírokkal, valamint ügyvédi ellenjegyzéssel.

Telefonhívást követően személyesen is találkozott a K. M.-ként bemutatkozó, valójában a VI. r. terhelttel, ahol az I. r. terhelt közölte, hogy cégének 6 millió Ft tartozása van.

A VI.r. terhelt közölte, hogy ez nem probléma, ugyanis ő egy olyan ügyvédi irodával van kapcsolatban, amely külföldieknek ad el cégeket, akár adóssággal terhelten is. Közölte, hogy az ügyvédi költség 400.000 Ft lesz. Megbeszélték, hogy Budapesten kell találkozniuk.

A III. r. terhelt és ifj. B. M. ismerték egymást, tekintettel arra, hogy ifj. B. M. ügyeit részben a III. r. terhelt intézte. Az ingatlan ifj. B. M. irodája volt.

A III. r. terhelt, illetőleg a VI. r. terhelt közelebbről meg nem határozhatóan, de kapcsolatban álltak egymással, tekintettel arra, hogy a VI. r. terhelt a budapesti ingatlanba beszélte meg a találkozót az I. r., valamint a II. r. terhelttel, ott, ahol a III. r. terhelt ifj. B. M. cégének ügyeit intézte.

Ilyen előzmények után 2002. március 28. napján az I.r. és a II. r. terheltek megjelentek Budapesten, ahol jelen volt a III. r., a VI. r. terhelt. Más személyek mellett az irodában tartózkodott még a IV. r., valamint az V. r. terhelt is, akiket ugyanezen a napon az ismeretlen S.-ként bemutatkozó személy szólított meg, hogy akarnak-e cégben dolgozni.

Ekkor az irodában 2 db üzletrész adásvételi szerződés került aláírásra I. és II. r. terheltek, illetőleg IV. és V. r. terheltek részéről azzal, hogy az S. Kft. üzletrészei eladásra kerülnek a IV. és V. r. terheltek részére. A szerződés II/1. pontja tartalmazza, hogy a társaság üzletrészeit az I. és II. r. terheltek üzleti titokként kezelt vételáron értékesítették a IV. és V. r. terheltek részére.

A szerződés tartalmazta azt is, hogy a társaság tulajdonát képező összes ingó és ingatlan vagyontárgy az átadás időpontjában leltár szerint rendelkezésre állt. Ugyanezen a napon (2002. március 28-án) a társasági szerződés is módosításra került oly módon, hogy nem csak a tagok, hanem a társaság székhelye is megváltozott és a társaság új ügyvezetője a IV. r. terhelt lett, míg az V.r. terhelt tagja lett a cégnek.

A társasági szerződést módosító okiratot a III.r. terhelt ellenjegyezte és írta alá.

A szerződéskötés oly módon zajlott, hogy IV. és V. r. terheltek csak jelen voltak, illetőleg az ügyvéd által megmutatott helyen a dokumentumokat aláírták, útlevelükről fénymásolatot készítettek. Semmilyen kioktatásban őket nem részesítették, semmilyen módon tudomást nem szereztek arról, hogy valójában mit is írnak alá. A IV. és V. r. terheltek román állampolgárok, akik a magyar nyelvet

nem ismerik és azt nem is beszélik, így az I. és II. r. terheltek kommunikálni sem tudtak velük. Ugyanezen a nappal kézbesítési megbízotti meghatalmazás is készült, mely szerint L. Zs. T. lett a kézbesítési megbízott.

A IV. r., illetőleg az V. r. terheltek a céget működtetni nem kívánták. A helyszínen semmilyen dokumentumot nem vettek át. Közreműködésükért, azért, hogy a közhiteles nyilvántartásba valótlán adatot és nyilatkozatot foglaljanak bele, azonban mindketten 3.000 Ft anyagi ellenszolgáltatást kaptak.

Az üzletrész adásvételi szerződésből megállapítható, hogy ingó és ingatlan vagyontárggyal is rendelkezett a Kft. a leltár szerint, azonban a IV. és V. r. terhelt semmilyen ingó és ingatlan vagyont nem vettek át és nem is fizettek a cég átvételéért.

Az ingatlanban átadásra került 200.000 Ft a VI. r. terhelt részére I. r. terhelt részéről, míg további 200.000 Ft-ot a II. r. terhelt adott át számára később.

Az így elkészített dokumentumok 2002. április 2. napján kerültek benyújtásra a Hajdú-Bihar Megyei Bírósághoz, mint Cégbírósághoz, ahol utóbb a változásokat bejegyezték. A változásbejegyzés iránti kérelmet szintén a III. r. terhelt ellenjegyezte.

A nyilvántartás szerint 2001. március 28. napján az S. Kft. társasági vagyonát képezte a Mercedes 207 D típusú haszongépjármű, mely nem került átadásra IV. és V. r. terheltek részére. E gépkocsit a 2002. május 4. napján kelt adásvételi szerződés szerint az S. Kft. 600.000 Ft-ért értékesítette az F. Kft. részére, amelynek az ügyvezetője az I. r. terhelt volt. Az F. Kft. 2002. április 12. napján került bejegyzésre a cégnyilvántartásba.

Az adásvételi szerződés elkészítésénél tanúként közreműködő M. T. és G. J. tanúk nem találkoztak az eladóval. Az adásvételi szerződést az I. r. terhelt kérésére írták alá, ugyanis ezt az I. r. terhelt készítette, melyet elküldött a III.r. terhelt részére, aki azt az eladó résznél aláírva küldte vissza.

A T. Kft. 2002. április 2. napján nyújtott be kérelmet a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságra az S. Kft. fizetéseképtelenségének megállapítása és felszámolása érdekében. Az S. Kft. a felszámolás megindítása iránti kérelem benyújtását megelőzően az A. Önkéntes Magánnyugdíjpénztár, az I. Rt. az A. Észak Budapesti Igazgatósága, valamint a D. Kft. felé mindösszesen 6.459.275 forint értékben halmozott fel hitelezői tartozást.

Az S. Kft. székhelyének változására tekintettel eljárta Fővárosi Bíróság, mint Cégbíróság a 2003. augusztus 22. napján kelt és 2003. szeptember 19. napján jogerőre emelkedett 15.Fpk.01-2-002-00382212 sorszámú végzésével az adós gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenségét megállapította és felszámolását rendelte el.

Az S. Kft. a jelentős hitelezői tartozások folytán - a behajthatatlan követelésekre is figyelemmel - már a felszámolási eljárás megindítása iránti kérelem benyújtását megelőzően is fizetéseképtelen volt.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az I. és II. r. terheltek a gazdasági tevékenységük körében bekövetkezett fizetéseképtelenséget követően a tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elrejtették, ezáltal a hitelezői igények kielégítését egészében megghiúsították, melyhez a III. r., valamint a VI. r. terheltek is segítséget nyújtottak.

A jogi indokolás körében rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az S. Kft rendelkezett vagyonnal, mert vagyonát képezte egyrészt a Mercedes típusú kisteherautó, másrészt a közel 10 millió forintos kintlévősége. E vagyon elvonása a tényállásban tételesen felsorol hitelezők kielégítést hiúsította meg.

A III. r. terheltek tudomása volt arról, hogy egy „anyagilag igen terhelte cég eladására kerül sor”, amelyet magyarul nem beszélő külföldi állampolgároknak értékesítenek, akiknek nem céljuk a cég tevékenységének a folytatása. A III. r. terhelte az eladók és a vevők közötti találkozó összehozatalával, és az okiratok megszerkesztésével segítséget nyújtott a bűncselekmény megvalósulásához. A cég eladásával kapcsolatos változások a közhitel cégnylvántartásban is átvezetésre kerültek, amelyben - valamennyi terhelttársával együtt - III. r. terhelte is közreműködött.

Az elsőfokú bíróság mindezek alapján a III. r. terhelte cselekményeit 1 rb. a Btk. 290. §-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott és aszerint büntetendő bűnsegédként elkövetett csődbűntettnak, valamint 1 rb. a Btk. 274. §-a (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott és aszerint büntetendő társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettnak minősítette.

A kölcsönös fellebbezések folytán másodfokon eljárta Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 2008. június hó 4. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozott 2.Bf.354/2007/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a III. r. terhelte tekintetében a büntetés kiszabására vonatkozó részében megváltoztatta, és őt - halmazati büntetésül - 500 napi tétel (300 forint egy napi tétel összegű) összesen: 150.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A megyei bíróság a tényállást az iratok tartalma alapján - egyebek mellett - a következőkkel egészítette ki:

Az S. Kft. megszüntetésére - a felszámolás eredményeként egyszerűsített formában, vagyon hiányában, a hitelezői igények kielégítése nélkül - jogerősen 2006. augusztus hó 17. napján került sor.

Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a fizetéseképtelen társaság vagyonából bármely résznek, a legcsekélyebb értékű ingóságnak - jelen ügyben, önmagában a gépjárműnek - a hitelezők igényének kielégítése előli jogellenes elvonása, elrejtése, kimeríti a vád tárgyává tett csődbüntett törvényi tényállását.

Valamennyi terhelt tudta, hogy a magyarul nem beszélő román állampolgárok részéről sem valós vételi, sem működtetési szándék nem volt. A III. r. terhelt számára is nyilvánvaló volt az eladók tényleges célja, következésképpen a ténybeli tévedés a javára nem állapítható meg.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a III. r. terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján arra hivatkozással, hogy a II. r. terhelt bűnösségének a kimondására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor, az eljáró bíróságok törvényes vád hiányában jártak el és érdemi indokolás nélkül hoztak ítéletet. „A három ok logikailag szorosan összefügg, hiszen ... a büntető anyagi jog által büntetni nem rendelt cselekménysor alapján történt vádemelés, így értelemszerűen lehetetlen volt a törvényes vád benyújtása, majd a törvényes ítélet meghozatala is, vagyis ezért nem tartalmazhat érdemi indokolást egyik sérelmezett ítélet sem.”

A védő szerint csődbűncselekményt „cégeladással” elkövetni fogalmilag kizárt, mert az üzletrészek tulajdonváltása magának a cégnek a vagyont nem érinti, a vádban már módosult elrejtési magatartásként pedig végleg értelmezhetetlen. A tehergépkocsi tulajdoni helyzetét a 2002. március 28-i cégeladás nyilvánvalóan nem érintette. Az jogilag a cég tulajdona maradt azzal azonban, hogy azt a cég volt ügyvezetői fizikálisan nem bocsátották az új tulajdonosok rendelkezésére, mint cégvagyonot. A csődbűncselekményt nem valósíthatták meg, mert sem a cégeladással, sem pedig a visszatartással fizikális elrejtés nem történhetett. Az „átnemadási” (mulasztásos!) bűnsegély pedig fogalmilag kizárt. Az alapcselekmény hiányában és a mulasztásos bűnsegély kizártsága folytán tehát a III. r. terhelt bűnsegédi felelősségre vonása a csődbüntettben fogalmilag kizárt.

Az üzletrészek adás-vételéről szóló szerződések a felek szándékát tükrözik, annak megfelelnek. A III. r. terhelt csupán ellenjegyezte/hitelesítette az okiratokat, így bármilyen felelőssége kizárt.

A törvényes vád hiánya - a fentiekben már hivatkozott indok (nevezetesen, hogy nem bűncselekmény, amit a vád és az ítélet tartalmaz) - azért is megállapítható, mert „a törvényes vád triviális nyelvtani előfeltétele az elkövető személyével (nyelvtani alany) összefüggő cselekvő ígét tartalmazó szószerkezet vádirati fellelhetősége”. A vádiratban pedig egyetlen „cselekvő” ige sem kapcsolódik a III. r. terhelt személyéhez. Irányadó ez mindkettő, a terhelt terhére megállapított bűncselekményre. Sőt! „Az pedig már jogtörténetileg is példátlan, hogy a közokirat-hamisítás körében még formális ütköztetés sem történik, és természetesen egy árva szó sem indokolja ügyfelem szándékos bűnösségének megállapítását”.

A védő mindezek alapján elsődlegesen törvényes vád hiányában az eljárás megszüntetését, másodsorban az anyagi jog szabályainak a megsértése miatt a terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentését, harmadsorban pedig azt indítványozta, hogy az indokolási kötelezettség elmulasztására figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a marasztaló ítéleteket helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására.

A Legfőbb Ügyészség a Bf.2433/2008 számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

Kifejtette, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás alapján a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor a III. r. terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítására mindkét bűncselekményben.

A vádirat és a vád részét képező ügyészi perbeszéd megfelelően tartalmazza a törvényes vád kellékeit. A bíróságok az indokolási kötelezettségüket pedig nem sértették meg oly mértékben, hogy határozataik emiatt a felülbírálatra alkalmatlanokká váltak volna. A felülvizsgálatot tehát egyetlen, a védő indítványában megjelölt ok sem indokolja.

A Legfőbb Ügyészség ezért azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt és a megtámadott határozatokat a hatályában tartsa fenn.

A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára írásban észrevételeket tett, amelyben rámutatott, hogy az abban foglalt okfejtés valamennyi részletében téves.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

A legfőbb ügyész képviselője a tárgyaláson az átiratában foglaltakat fenntartotta. Kiegészítette azzal, hogy III. r. terhelt közreműködésével az eladók és a vevők először (március 28-án) színlelt szerződést kötöttek és már azzal is elkövették a csődbüntett Btk. 290. §-a (1) bekezdésének b) pontjában írt fordulatát. Utóbb, a gépkocsi értékesítésével pedig a vagyont ténylegesen el is vonták. E cselekményük a Btk. 290. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint minősül.

A nyilvános ülésen a terhelt előadta, hogy őt tönkretették. Tisztességes döntést kért a Legfelsőbb Bíróságtól.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában megjelölt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt - a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatával egyezően - alaptalannak találta.

1.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

a)

A Be. 373. §-a (1) bekezdésének I./c) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az eljárást megszünteti, ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A védő szerint a bíróságok törvényes vád hiányában hoztak ítéletet a III. r. terhelttel szemben, mert amit a vád és a marasztaló ítélet tartalmaz az nem bűncselekmény, másrészt pedig a vád nyelvtani okokból sem volt alkalmas a vádfunkció betöltésére, mivel a vádiratban a III. r. terhelt személyéhez egyetlen cselekvő ige sem kapcsolódik. Az pedig egyenesen példátlan, hogy a közokirat-hamisítás körében még formális ütköztetés sem történt.

A Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy a vádiratban a III. r. terhelt terhére rótt cselekmények - az alább részletezett érvek alapján - a Büntető Törvénykönyvbe ütköző magatartások. A védő érvelésével ellentétben a Debreceni Városi Ügyészség B.8589/2003. számú vádirata a III. r. terhelttel szemben emelt vád tekintetében maradéktalanul megfelel a törvényes vád Be. 2. §-a (2) bekezdésében meghatározott követelményeinek. Abban az ügyész, mint a vádemelés jogosult a bírósághoz intézett indítványában a III. r. terhelt pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezte a bíróság eljárásának a lefolytatását. Végül a vádirati tényállás Btk-ba ütköztetése formálisan is megtörtént mindkettő, a III. r. terhelt terhére jogerősen megállapított bűncselekmény vonatkozásában.

b)

A felülvizsgálati indítvány szerint az eljáró bíróságok megszegték az indokolási kötelezettségüket, mert büntetendő cselekmény hiányában nem hozható törvényes ítélet, az eleve törvénysértő ítélet indokolása pedig szükségképpen nem lehet törvényes.

A Be. 373. §-a (1) bekezdésének III./a) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Legfelsőbb Bíróság - amint arra már utalás történt - azt állapította meg, hogy a III. r. terhelt marasztalása törvényes volt mindkét a terhére megállapított cselekmény vonatkozásában. Megállapította továbbá, hogy az eljáró bíróságok a büntetőjogi főkérdések tekintetében indokolási kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek.

A Debreceni Városi Bíróság, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság tehát egyrésztől törvényes vád alapján járt el és hozott ítéletet, másrésztől indokolási kötelezettségüket is teljesítették, és végül a Legfelsőbb Bíróság nem észlelt olyan egyéb, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértést sem, amely a jogerős döntés érdemi felülvizsgálatát meggátolná.

2.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A felülvizsgálati indítvány szerint a terhelt marasztalása mind a bűnsegédként elkövetett csődbüntetésben, mind pedig a társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében törvénysértő volt.

a)

A közokirat-hamisítás büntette

A felülvizsgálati indítvány szerint az üzletrészek adás-vételéről szóló szerződések a felek szándékát tükrözik, annak megfelelnek. A III. r. terhelt csupán ellenjegyezte/hitelesítette az okiratokat, így bármilyen felelőssége kizárt.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt e körben - a Legfőbb Ügyészség indítványával egyezően - alaptalannak találta.

A csődhelyzetbe jutott cégek adásvétele (ún. fantomizálása) napjaink tipikus jelensége. A jogrendszer számtalan eszközzel küzd az ilyen és hasonló káros jelenségekkel szemben. Ezek közé tartozik a társasági szerződés ügyvédi (közjegyzői) ellenjegyzésének a kötelezettsége is.

Az irányadó tényállás szerint III. r. terhelt a VI. r. terhelt személyében olyan emberrel állt üzleti kapcsolatban, aki vállalkozásszerűen vett részt e „cégfantomizálásokban”, és e tevékenységéhez vette igénybe a III. r. terhelt ügyvédi közreműködését.

Az elkövetéskor hatályos gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény 10. §-ának (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a társasági szerződést (alapító okiratot, alapszabályt) közjegyző által készített közokiratba kell foglalni, vagy ügyvéd, illetve az alapító jogtanácsosa ellenjegyzi.

Az ügyvéd az ellenjegyzéssel nem pusztán tanúsítja, igazolja a megtörtént eseményeket. Az ügyvéd nem tanú az ellenjegyzés során. A jogalkotó azért írta elő az ügyvédi (közjegyzői) ellenjegyzés kényszerét, hogy ezzel is fokozza a jogügyletek jogszerűségét és egyúttal további garanciát biztosítson a visszaélésekkel szemben.

Az ügyvédi közreműködés az ellenjegyzéshez kötött cégügyletekben tehát garanciális jellegű. Az ügyvédekéről szóló 1998. évi XI. törvény kifejezett rögzíti, hogy az okirat ellenjegyzésével az ügyvéd bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel [Ütv. 27. § (1) bekezdés a) pontja].

Ahhoz, hogy az ügyvéd bármit bizonyítson, az annak alapjául szolgáló tényekről meg kell győződnie, és ezt a reá vonatkozó szabályoknak megfelelően dokumentálnia is kell.

Az irányadó tényállás szerint az üzletrész adásvételi szerződésben megjelenített szándékkal sem az eladók, sem a vevők részéről szerződési akarat nem volt. Az eladóknak nem állt szándékában az üzletrészeik - így a tárgyi eszközeik - elidegenítése, a vevők szándéka pedig nem irányult az üzletrészek, a Kft. vagyonának megszerzésére, a tagi pozícióra, illetőleg az ügyvezetői minőség gyakorlására.

Az ügyvéd terhelt pontosan tudta, hogy a szerződő felek szándéka nem irányult az S. Kft. üzletrészeinek eladására, illetve megvásárlására. Tudta, hogy veszteséggel, mintegy 6 millió forintos lejárt fizetési kötelezettséggel terhelt céget kívánnak eladni ráadásul anélkül, hogy a veszteséggel a cég meglévő eszközeit is átadták volna.

A III. r. terhelt nem hivatkozott arra, hogy a foglalkozásának alapvető szabályait ne ismerte volna. A szakember ügyvéd - akinek éppen az a hivatásbeli kötelessége, hogy az okirat ellenjegyzésével az okirat jogszabályoknak és a felek kinyilvánított akaratának való megfelelését garantálja - foglalkozásának alapvető szabályait szegte meg azzal, amikor a valótlan tartalmú üzletrész adásvételi szerződéseket aláírta, a társasági szerződés módosítását ellenjegyezte, és a cégbírósághoz eljuttatta, ahol az a cégjegyzékbe is bejegyzésre került.

Minden olyan esetben, amikor valamely szerződés szerkesztése és ellenjegyzése során az ügyvéd, mint megbízott a szerződésben részes egyik felet képviseli és a másik félnek nincs jogi képviselője, akkor az ügyvédnek a törvényi feltételek érvényesülését a jogi képviselővel nem rendelkező fél oldalán is biztosítania kell. Tájékoztatnia kell e másik felet arról, hogy a szerződés megkötése mennyiben felel meg a jogszabályok rendelkezéseinek, és fel kell őt világosítania a kötendő szerződés lehetséges hátrányos következményeiről is.

A III. r. terheltnek - ennek megfelelően - tájékoztatnia kellett volna a vevőket arról, hogy amennyiben gazdasági társaság keretében üzletszerű gazdasági tevékenységet kívánnak folytatni, akkor ezt 6 millió forintos nagyságrendű tartozás vállalásánál lényegesen olcsóbban is megtehetik. Az minimálisan elvárható az ügyvédtől, hogy a csődtömeg megvásárlásának a tényéről kioktassa a vevőt, tájékoztassa arról, hogy van ennél lényegesen ésszerűbb lehetőség (mert pl. új társaság alapítása a töredékébe kerül) és, hogy az általa ismert feltételekkel az adásvételi szerződés megkötése a vevő számára kizárólag egyoldalú hátrányokkal jár.

Az ügyvéd ugyanilyen alapvető foglalkozásbeli kötelessége, hogy vizsgálja, a kötendő szerződés megfelel-e a jogszabályok rendelkezéseinek [lásd az Ütv. már hivatkozott 27. § (1) bek. a) pontját].

A Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcshöz ütközik. Ez esetben az ügyvédnek meg kell tagadnia az ilyen szerződés megszerkesztését és ellenjegyzését. A tudottan semmis szerződés ügyvéd általi szerkesztése és ellenjegyzése az ügyvédi foglalkozás szabályainak szándékos megszegését jelenti.

Nem tévedtek tehát az eljáró bíróságok, amikor a III. r. terhelt cselekményét a Btk. 274. §-a (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott és aszerint büntetendő társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetettének minősítették.

b)

A csődbüntett

A védő szerint csődbűncselekményt „cégeladással” elkövetni fogalmilag kizárt, mert az üzletrészek tulajdonváltozása magának a cégnek a vagyonát nem érinti. A tehergépkocsi tulajdoni helyzetét a 2002. március 28-i cégeladás nem érintette. Az jogilag a cég tulajdona maradt azzal azonban, hogy azt a cég volt ügyvezetői fizikálisan nem bocsátották az új tulajdonosok rendelkezésére, mint cégvagyonot.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt e körben is alaptalannak találta.

Az elkövetéskor hatályos Btk. 290. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a csődbüntettet az követi el, aki a gazdasági tevékenysége körében bekövetkezett fizetéseképtelensége esetén a tartozása fedezetéül szolgáló vagyont elrejt, eltitkolja, megrongálja, megsemmisíti, használhatatlanná teszi, és ezzel a hitelezői kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja.

Az irányadó tényállás szerint az ügyben I. r. és II. r. terhelt csak papíron, azaz a társaság vagyona nélkül adta el az S. Kft. üzletrészeit.

Arra helyesen hivatkozott a védő a felülvizsgálati indítványban, hogy a 2002. március 28-i cégeladás a cég eszközeinek – így a tehergépkocsinak – a tulajdoni helyzetét nem érintette. Ebből egyenesen következik, hogy a cég eladásával egyidejűleg rendelkezni

kellett volna a cég vagyonának - eszközeinek és forrásainak - átadásáról, átvételéről. Ez azonban nem állt sem az eladók, sem a vevők szándékában. Az eladók a társaság vagyonát egyáltalán nem kívánták átadni, a vevők pedig a társaság vagyonát nem kívánták átvenni. Ennél fogva az üzletrészek eladásával a társaságnak a nyilvántartásaiban szereplő vagyona eltűnt, a társaság új tulajdonosai és ügyvezetője számára hozzáférhetetlenné vált. Ez az a magatartás, amit a Btk. a vagyon elrejtéseként büntetni rendel a csődbüntett tényállásában.

Azt bünteti a Btk., hogy az eladók eladták a céget, de a vagyont nem adták vele és erről nem is kívántak rendelkezni utóbb sem. Minden, az ügyletben részes személy tudta, hogy az üzletrészek átruházását követően a korábbi tulajdonosok már nem rendelkezhetnek a társaság vagyona felett. Az a tény, hogy a vagyon mindenki által tudottan mégis náluk maradt azzal a végleges szándékkal, hogy soha nem is adják át az új tulajdonosoknak, önmagában bizonyítja, hogy a cselekményük éppen e vagyon elvonására irányult. Ez sikerült is.

A társaság vagyonának és ezzel együtt a hitelezők kielégítésére szolgáló vagyonnak a csökkenése az I. r. és II. r. terhelt, mint társtettesek e magatartásával okozati összefüggésben következett be.

Az I. r. és a II. r. terhelt az eladott társaság vagyonával rendelkezni jogosult személy volt [Btk. 291/A. § (1) bek.], és az irányadó tényállás szerint a Btk. 290. §-ának (6) bekezdésében meghatározott ún. objektív büntethetőségi feltétel is megvalósult. Az S. Kft. felszámolását 2003. szeptember hó 19. napján jogerősen elrendelték.

Amint az fentebb, a közokirat-hamisítás büntettének elemzése körében már kifejtésre került, a III. r. terhelt pontosan tisztában volt azzal, hogy I. és II. r. terhelt, mint eladók, valamint IV. és V. terhelt, mint vevők között milyen céllal és milyen tartalmú szerződés jön létre. Az ügyvédi ellenjegyzés kényszerére figyelemmel fizikai segítséget nyújtott ahhoz, hogy I. r. és II. r. terhelt a vagyont az S. Kft. vagyonából kivonja, és ezzel a csődbüntettet társtettesként elkövesse.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a korábbi tulajdonosoknak az a magatartása, hogy a Mercedes gépkocsi tulajdonjogát utóbb az újonnan létrehozott társaságra „átruházták”, a terheltek terhére megállapított csődbüntett megvalósulása és minősítése körében közömbös. A Legfelsőbb Bíróság ezért annak már nem is tulajdonított jelentőséget, hogy a felek között nem történt egybehangzó akarat-kijelentés a dolog tulajdonjogának adásvételére, valamint a vételárra és a dolog átadása sem történt meg. Minderre persze valójában nem is volt szükség, hiszen azt a dolgot az I. és a II. r. terhelt korábban bűncselekmény útján már kivonta a társaság

vagyonából. E cselekmény csupán a korábbi elvonás utólagos dokumentálását jelentette.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság - a Legfőbb Ügyészség indítványával egyezően - azt állapította meg, hogy a bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül mondták ki a III. r. terheltet bűnösnek bűnsegédként elkövetett csődbüntetésben és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetésében. Megállapította továbbá, hogy a törvényes keretek között kiszabott fő- és mellékbüntetés sem törvénytértő.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2009. április hó 2. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné